

УДК 339. 172

Людмила Артеменко¹, к.е.н., доцент, Ірина Мисловська², к.е.н., доцент

¹Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

²Львівський національний медичний університет ім. Д. Галицького, Україна

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФОНДОВИХ БІРЖ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто необхідність розвитку фондових бірж, як інфраструктури ринку та організаторів торгівлі цінними паперами. Визначено основні проблеми функціонування фондових бірж в Україні.

Ключові слова: фондова біржа, цінні папери, депозитарій, облигація, акція.

Liudmyla Artemenko, Irina Myslovska

THE PROBLEMS OF STOCK EXCHANGES FUNCTIONING IN UKRAINE

Abstract. Necessity of stock exchanges development as market infrastructure and organizers of securities traders is considered. Basic problems of stock exchanges functioning in Ukraine are defined.

Keywords: stock exchange, securities, depository, bond, stock.

Трансформація українського законодавства щодо фондового ринку не створила умов для перетворення фондових бірж на повноцінні регульовані ринки фінансових інструментів. Незважаючи на функціонування в Україні 10 фондових бірж, частка організованого ринку не перевищує 5 % ринку. Це призводить до децентралізації формування попиту та пропозиції на цінні папери, провокує процес маніпулювання цінами на ринку, зумовлює встановлення різних правил укладання та виконання біржових договорів. Також на українському фондовому ринку основні інтереси сконцентровано на операціях з придбанням акцій для продажу їх контрольних пакетів. В такій ситуації «позабіржові» ціни можуть перевищувати номінальну вартість цінних паперів у сотні разів і часто використовуються для виведення активів підприємства або відмивання коштів.

Паралельне існування на вітчизняних біржах декількох систем депозитарного обліку призводить до збільшення ризиків у процесі їх функціонування та унеможливорює інтегрування з міжнародними депозитарними установами, що стримує доступ українських підприємств та інвесторів на міжнародні ринки капіталу. З метою усунення такої ситуації – «Програма розвитку фондового ринку до 2015 року» передбачає до кінця 2011 р. створити єдину систему депозитарію та уніфікувати систему обліку.

Основною проблемою ринку боргових цінних паперів є обмеженість вторинного ринку, навіть обіг облигацій внутрішньої державної позики обмежується операціями рефінансування комерційних банків з боку НБУ та фінансування Держбюджету. Так, у 2011 р. уряд планує випустити ОВДП на суму 48,59 млрд.грн., що на 120 % більше попереднього року.

Біржовий сегмент фондового ринку відіграє на сьогодні другорядну роль в економіці країни, про що свідчать показники співвідношення капіталізації та обсягів біржових торгів до величини ВВП. В Україні капіталізація становить 0,4 % від сукупного світового ВВП, у той час як у США – 21 %, країнах Західної Європи – 4-7%.

З метою підвищення захисту прав інвесторів, формування конкурентоздатного національного фондового ринку в умовах фінансової глобалізації, зростаючого рівня інтернаціоналізації світової економіки, державною програмою стратегічного розвитку такого сегменту ринку передбачено:

- залучення щорічно не менше, ніж 100 млрд. грн. у цінні папери, у т.ч. у формі нових інвестицій – не менше 75 млрд. грн.;
- збільшення капіталізації та ліквідності фондового ринку;
- збільшення долі біржового ринку до 10 %.